

N. G. S.

BOTANICO OECONOMISKE Afhandling,
Om

Skidfrukts = Växter

Och

LEGUMER.

Med Philosophiska Facultetens Bifall wid Kongl.
Läro-Sätet i Åbo,

Under

Chemie Professoren, Plantage Directeuren i Finland, samt
Ledamoten af Kongl. Svenska Wett. Academien

Herr **PEHR ADRIAN
GADDS**

Inseende,

För Lager = Kransens erhållande
Strängiswen och förshvarad

af

JOHANNES GJÖS,

Rossia Wiburgensis.

Å Åbo Academiens Höra Läro-Sal den 2 Maji 1772.

Å B O

Tryckt hos JOHAN CHRISTOPHER FRENCKELL.

Inledning.

§. 1.

Slidfrukts växter förtjena i Örtariket, ej mindre för sin sägning än allmänna stora nytta, en besynnerlig upmärksamhet och åtanka, både i anseende til deras beskaffenhet, som plantering och ans. Ingen enda växt af denna Class, är för giftig, eller annors skadelig; de tjena människor, willa och hemtama djur til spis och öda. Af dem tilredes de dräpeligaste, och dyraste Färgor; at ej förtiga, det en hof Medicinal-örter, ibland dem äfwen förekomma. I norra delen af Asien och Ryssland, wära en myckenhet wildt af dessa växter: och kunna måstadelen af dem, igenom ringa Cultur, i Landet til växt och mygnad bringas.

§. 2.

I Botaniska Systemer, uptages dessa växter, af Fruktlöster

Exister för *Planta Leguminosa*; af *Corollister*, kallas de *Papilionacea*, *corolla irregulari*; och af Herr *Archiatr. v. LINNE* föres de til *Classis Diadelphitarum*, emedan *Stamina* eller *Hanblommeståndarene* äro *hoptvorne*, och utgöra *tvänne* särskilda *stammar*.

§. 3.

Rännetekn af dessa växters allmänna *Habitus*, eller utseende, äro följande:

Placentatio dicotyledonis immutata oblique inserta.

Radificatio fibrosa, subnodosa.

Ramificatio alterna.

Foliatio conduplicata s. convoluta, pinnata.

Stipulatio inlignis.

Pubescentia.

Intorsio Cirrhosa.

Inflorescentia subspicata, secunda.

Angående detta *Ordeslägtets* allmänna *Characterer*, på *Fructifications* delarne, kunna följande anmärkas:

Calyx. *Perianthium* monophyllum, campanulatum, marcescens.

Corolla är *Papilionacea*, samt förtjena af dess delar at särskildt anmärkas: *Wexillum*, *Alex* o. h. *Carina*.

Stamina. *Diadelpa* eller tvåfulle; *Filamenta* duo difformia, alterum inferius pistillum involvens; alterum superius pistillum incumbens.

Pistillum unicum, e receptaculo intra calycem enatum.

Pericarpium. *Legumen* oblongum, compressum, obtusum, bivalve.

Semina subrotunda, glabra, carnosä.

Receptacula. Seminalia propria sunt minima, brevissima basi attenuata.

Anmärkn. 1. J anseende til dessa allmänna kännetekn, hvilka ha här tydeligen infalla, och röja sig, hos alla växter, som höra til detta Örtaslägtet; Så anses det ock, hos alla Botanister, utgjöra en Classis Naturalissima. Vårt ändamål är nu icke, såsom Botanici, granska dessa växter; Vi vilje fast mera, såsom Oeconomer, anföra något om deras fortplantning, skötsel och nytta.

Den som något närmare, wil wara underrättad, om detta Örtaslägtets Characterer, han jämsöre Herr Archiatr. V. LINNES Gen. Plant. p. 312.

Första Afdelningen.

Om Skidfrukts växter, såsom tjenliga, menniskjor til föda.

§. 1.

Äbland dessa, drager til sig med seg Phaseoli eller Turfiska Bönorna först war upmärksamhet, hälst af dem en delicat spis tilredes. De wära wilde uti Ostindien, China och andra södra Länder, hwarifrån wi dem bekommit uti wära Sköfsgårdar.

Anmärkn. 1. Utaf förenämde bönor, räkna wi i synneshet fem variationer: såsom

Magazan-bönor,	Phaseolus,	<i>Magazanus.</i>
Stång-bönor,	Phaseolus,	<i>Vulgaris.</i>
Kryp-bönor,	Phaseolus,	<i>Repens.</i>
Blom-bönor,	Phaseolus,	<i>Flore coccineo.</i>
Socker-bönor,	Phaseolus,	<i>Colore fulvo</i> och
Pärl-bönor,	Phaseolus,	<i>Colore albo.</i>

Alla dessa species, fordra enahanda ans och skötsel. De ras utstående bör ske, då ingen köld mer är at betrakta, uti god, lös och medelmåttig fet jord; samt uti et för Solen och vådret väl belägit Jordläge.

Magazan-bönan hålles före, wara en af de bästa och första Stidsfrukts wårter, som om wårten kan tjena människjan til mat. Hon är mycket mindre än Äker, eller Häst-bönan, hwarom i följande §. skal handlas. De fläkta Botanister mena, at denna är den samma, som hos de gamla mycket varit i bruk, och hwarom THEOPHRASTUS och DIOSCORIDES redan skrivit. Detta bönslaget, är funnits wildt i Africa, och hafwe wi at tacka Fransoserne därför, at de fört den med sig til Europa.

§. 2.

Vicia Faba, Äker, eller Hästbönor; dessa wåra allmänt i Egypten, nyttjas nu mera äfwen hos oss i Äkerbruket.

Ännmärkn. i. Dessa bönor, fordra icke så mycket en fet, som icke fast mera en lös lerblandat jord: de kunna äfwen lämpeligast planteras wid renarna rundt omkring åkrarna, et qwarter ifrån hwarandra, samt äro de af den måst gifwande säden, hälst man ofta kan börja af dem til 50 och 60 kornet. För utan det de tjena til spis för arbetsfolket, så göra de ock den förträffliga wårkan, när de användes til Creaturens upfodring, at det gifwer dem en stadig och god setma. Äf PLINIUS förmåles mycket om böners bruk, samt brukade i synnerhet fordom de Phrygier, at blanda en 3:dje del sönderstöta bönor, med rågmjöl, til sit bröd.

§. 3.

Dolichos är en sort bönor som wåra i Egypten, hwaraf äfwen kan tilredas, en angenöm spis för människjor.

Anmärken. 1. Af dessa böner märcke wi allenast 2 variationer: nemligen *Dolichos Lablab* och *Dolichos Soja*, eller Soja bönan. Det gifwas wäl flera species af denna wärt, men som de intet äro så brukelige til spis för människor; Så går jag på detta stället dem förbi.

Utaf Soja bönan är det som Chinesarne, Japanerne och flere folkslag i Indien, gifra det bekanta Soja, som de sedan bruka såsom en wälsmakelig krydda uti all mat, i synnerhet i sådan, som af fjött, flit, eller några gröna saker tilredd är. Huru Soja kan tilredas af dessa böner, det har Herr Capitain EKEBERG, wid Swenska Ostindiska Compagniet, tydeligen beskrifwit; och finnes anmärkt, i Swenska Weitenkaps Acad. Handl. för år 1764 p. 38. Herr Hist. Natur. Profess. PEHR BERGIUS, har äfwen i samma Handl. p. 271 ådaga lagt, at en sådan matkrydda utaf våra wanliga Turtiska böner kunde tilredas, emedan de mycket, uti smaken komma öfwerens, med Soja bönan.

Annors bör i allmänhet anmärkas, at när fordom de gamla Græker, utwälde sig Rådspersoner, så gaf man med böner rösternas antal tillkänna, hwaraf den widt bekante Philosophen PYTHAGORAS, ock tog sig anledning at wara sine Discipular, at de icke skulle uppehålla sig, eller skämta med böner; Wittjandes därmed så mycket säga: at de intet onödigt skulle beakta sig, eller sträcka sit bekymmer til Nikswärdande saker.

§. 4.

Pisum Sativum Arter, är en allom nog bekant Skidsfrukt wärt, hwilken ifrån Södra delen af Europa täljer sin börd, och wäxer wilddt i deras åkrar ibland såden.

Anmärken. 1. Utaf årtslag anmärcke wi:

Gröna Arter, *Pisum Arvense, fructu viridi.*

Stora hwita Arter, *Pisum Hortense majus.*

Rant Ärtor,	Pisum <i>Quadratum.</i>
Små grå Ärtor,	Pisum <i>Vulgare parvum.</i>
Socker Ärtor,	Pisum <i>Sine cortice duriore.</i>
Kron Ärtor,	Pisum <i>Umbellatum.</i>
Brå Ärtor,	Pisum <i>Pracox.</i>
Kryp Ärtor,	Pisum <i>Humile nanum.</i>

Wästa delen af dessa ärteslag, äro til skillnad endast variationer. Brå ärtor såsom flyttade ifrån de Nordliga orter til de södra, förlora efter 3 å 4 år denna sin egenkap, samt framwåra de sedan lika sentida som andra ärteslag.

Såsa Ärtor, Pisum *Maritimum*, wåra willa i Finska Skärgården, på sandiga Hafsstränder, och förtiente de genom tillhjelp af behörig ans och skötsel, blifwa allmännare i Landet. Efter GESNERS berättelse, warte år 1555, af dessa en så stor myckenhet wid Oxfordehire i England, at öfwer 1000:de personer hade uppehålle där af, i et swårt miswårt år.

Anmärkn. 2. De små grå ärtor, som Landtman och Allmogon nu brukar i Finland, äro helt oienliga til utsäde, emedan de både mogna sednare i Finska Climatet, än andra ärteslag, som ock gifwa mindre i spann. Efter wårsädet bör hållt ärtor utsås, äfwen som årtlanden böra om hösten nödwändigst upplöjas. Ärtor böra icke utsås i wåta, som plögsed är: emedan det öker ogräs; utan hållt då jorden ej är så wåt at hon klubbbar sig. Med en lätt wält, böra ärtorna nermollas, at musten må behållas qwar i jorden, til befrämjande af deras grodd och wårt. Där icke brist är på fosa, är bist at risa årtlandet; I annat fall kan Herr Baron BRAUNERS upgift widtagas, hwilken med förmon skett utgå kom med ärtor, så at emot två delar ärtor, tages en del korn til utsäde; Kornet gifwer då lika god, om icke bättre fruga under ärtor wårten, än om de varit risade, som ock understöder det något ärtorna, at de kunna bära sig, och icke uti rån år rutna bort, emot marken. När detta säde tröskas, så skiljas lätt ärtorna ifrån kornet

net på logen, under kastningen, i anseende til deras förfästa tyngd, äfwen som de ännu bättre kunna ställas ifrån kornet, genom den machin, Herr Baron BRAUNER upfunnit, och beskrifwit, i des tankar och försök, om Åker och Jng p. 167.

§. 5.

Cicer Arietinum, *Fontanel* ärter, är en af östra werldens sädesarter: finnes äfwen i Spanien och Italien. De twå hade ar hwarom förmåles i 2 Sam. 17: 28. anses af ärfillige kunniga Philologer, böra förstås och förklaras om detta ärteslag. Efter KORTES och SCHAUS anmärkningar i deras resebeskrifningar, så cultiveras i Egypten och hela Syrien mycket desse små ärteslag, samt är i orienten mycket brukelig, at något stela och råsta dessa små ärter på eldtål, eller i Kopparpannor, som hållas öfwer eld. Dessa ärter, kallas i allmänhet på de orter där de wåra Garvangfös: men när de äro stekta på glöd. så få de namn af *Leh-Lehby*, samt hållas allmänt til salu på alla öppna torg i *Städerna*.

Anmärkn. 1. I Italien och Spanien så hafwa de af dessa ärteslag, flera variationer: såsom röda, hwita och swarta, och nyttjas i horticulture som wåra *Socker* ärter, emedan dessa sednare i deras warma Climat, icke kunna bringas til den trefnad och wäxt som hos oss. Tyskarna kalla dem *Kischer-Erbsen*; anstånnda försök i Finland utmärka äfwen deras trefnad i detta Climat; detta ärteslag få mera wärn än andra ärter. I England cultiveras de mycket under namn af *Chiches*.

§. 6.

Vicia Sativa, *Vicker*, wäxer allmänt wild i Europens sädesåkrar; brukas något til föda för menniskjor: men måst utås detta säde,

såde, på de magraste ställen, til at öka och understöda boskaps fodret, som ock at föda dufvor med.

Anmärkn. 1. *Skäl Vicken* nyttjas til utsåde, så är lämpeligast, at den utsås med hafra, och det uppå högländta ställen i åkern, hvarst den icke besväras af väta. Wil man nyttja *Vicken* til boskaps foder, så gör den på detta sättet bästa gagnet, afwen som då när den nyttjas til söda för folk. *Vicken* låter lätt efter afvöskningen silja sig ifrån hafran. I Skåne nyttjas *Vicken* til bröd med tillblandning af halvparten Råg; eller ock blandas ihop mjöl af en del *Vicker*, två delar Korn, och en tredje del råg, samt säljes i Skåne, bröd som där af brukat blifwit, lika dyrt med råg bröd.

Anmärkn. 2. Botanisterna föra afwen under detta *Vicker* slagte, et Species som kallas *Vicia Bithynica*, *Båjerst Lins*; Denne wärer i Italien och Båjern på åkrarna, och för tjente på alt sätt blifwa cultiverad i Finland, emedan den intet allenast kan til alt det brukas, som den rätta så kallade Linsen, hwarom wi rätt nu något anföra; utan är den ock mycket större och smakeligare, än annan Lins, hwilket Herr Präses sielf rönt och förnummit.

§. 7.

Eryum Lens, *Lins*, denna sådes arten wärer wild i södra delen af Frankrike i sådes åkrarna; I öster Gjötland planteras den, afwen ock något i Sverige. Engelsmännen äro mycket måna at utwidga detta såde i sit land, hålft den kan wära på mager och samre jord, quåfwer ogräs, samt gifwer tjenlig söda för menniskjor och kreatur.

Anmärkn. 1. Denna sådes art är et och samma med fordom Grækernas *Φακη*; den cultiverades mycket i Egypten,

pten, samt annärfer ATHENEUS Libr. 4. At Alexandria var *Θαξένω παλῆνε*, vel tabernis institutorum lenticularium inserta. Detta såde förmenes vara det samma, hwarom förändles i Gen. 25: 34. och hvarföre Esau förfärdde sin första södlo vätt, til sin broder Jacob. Sedan de större ärteslagen kommo i bruk, så föll *Linsen* wärdet och frambars den sällan på de rikas bord; hwarom hos ARISTOPHANES i desj Pluto läses följande:

*Ditior nunc factus desit gaudere lente,
Antea cibum quemlibet præ inopia devorabat.*

Linsen är annars den fattigas hjelp i miswårts år, på wrikes orter, och kan den utsås och brukas på tweggehandasått. 1:o At *Linsen* utsås ensam på ny plog eller mager åker; då den efter blomstringen upskäres, och afhämtas til söda för mjölkkor, hos hwilka mjölken därpå ansentligen förökas; eller ock at man låter *Linsen* upwåra til mogna frön, då de kunna nyttias til omb te i mat, som andra arter. 2:o Utsås *Linsen* i fetare jord; då utblandas 2 delar *Lins* med en del hasra, til utsäde; de skäras och astroskas tillika, samt årtilljer sig *Linsen* kått, under sådeskastningen på logan. 3:o Utsås ock ofta i Engeland, på fetare jord, två delar korn och en del *Lins*, hwilket söde sammansblandas och malas til mjöl, då därpå blifwer et makalöst godt bröd.

Andra Afdelningen

Om

Skidsfrukts-wårter, som äro nyttige i *Pharmacien*.

Fumaria Officinalis, wårer allmänt i våra sådes-åkrar; på Apothequen brukas därpå: Syrupus, Ess. Conf. Extract. aqua och semina.

Fuma-

- Fumaria** *Bulbosa*, wårer åfwen widt på fultiga fluggrika stål-
len, i Pharmacien nyttjas radix.
- Polygala** *Senega*, förekommer i Virginien och Pensylvanien;
Röten brukas i Medicin, hwarem kan jämföras v.
LINNES Dissert. de Radice Senega.
- Spartium** *Scoparium*, wårer wild i Skåne, tål åfwen Fin-
ska Climaten. Brukas i Hydrope eller för Wat-
tufot: Swenska Wett. Acad. Handl. för år 1762 p.
81. och år 1765 p. 235.
- Genista** *Canariensis*; fins i Spanien och på Canarie öarne;
håraf tages det så kallade Lignum Rhodii på A-
pothequen.
- Genista** *Tinctoria*, är ock i Finland med förmon cultiverad
för färgerier; Herbæ Sal, Flores och Semina bru-
kas håraf i Medicin.
- Galega** *Officinalis*, wårer wild i Spanien, Italien och Afrika. I
Pharmacien brukas denne Galegæ herba.
- Trifolium** *Officinale*, tål wål Finlands Nördiska Climat; un-
der namn af Meliloti flores och Herba nyttjas i
Pharmacien.
- Trigonella** *Fenum Græcum*, wårer i negden omkring Mont-
pellier; m st brukas Semina, den ingår composi-
tion af åfkilliga plåster, såsom Emplastrum Dia-
chylon, Melilot. Ungv. Altæ &c.
- Ononis** *Spinosa*, wårer på torra backar i Europaen, åfwen i
Skåne allmän; des Radix och Herba brukas på
Apothequen.
- Astragalus** *Tragacantha*, fins wild i Sicilien wid Etna och
Olympus; håraf tages Tragacanthæ Gummi til
Apothequen.
- Glycyrrhiza** *Glabra*, wårer wild i Frankrike, Italien och
Spanien, tål ock Swenska Climaten; Håraf tillredes

på Apothequen Succus Inspissatus, Extract. Est. Syrupus, baculi och trocrisci.

Anmärkn. 1. Förutan dessa nyttjas ännu flera af denna Class i Medicin, såsom Flores Trifolii *Albi*, Lupini, Phaseoli Semina, jämte Vicia, *Faba*, och andra af mindre märkvärdighet och nytta.

Tredje Afdelningen.

Om

Skidfruktsväxter som nyttjas i Särgerier.

Indigofera Tinctoria; en ärtlig buske, subfrutex, växer wild i Ostindien, cultiveras mycket i alla Europaiska colonier i södra världens del. Utaf denne växt, tillredes den hos oss mycket bekanta Indigo färgen; hvilkens tillvärdningsfätt, vi nödgas här gå förbi, för dess widlösthets skull.

Galega Tinctoria; En peren växt på Zeylon; Cingalerne tillvärka häraf, en ännu ädlare och högre blå färg, än den är, som af *Indigofera* kan fås; Se v. LINNES Flor. Zeyl. p. 102.

Genista Tinctoria; Förekommer wild i England, Tyskland och Frankrike; kallas af Tyskarna *Genf* och *Ginst*; är af de bättre allmänna gula färgesorter.

Anthyllis Vulneraria; Växer wild i Sverige samt annorstädes i Europa. Af dess blommor, som ock *Floribus orobi* och *Loti*, hwilka blifwa blå när de torfas, har man anledning at tillreda Europaisk Indigo.

Trifolium Pratense; Dess blommor nyttjas både til gul och grön färg. Se v. LINNES Skånska Resa p. 277.

Anmärkn. 1. Flere mindre betydande Färgväxter af class Diadelphitarum, undgår man nu at namngifwa.

Sjunde Afdelningen.

Om

Skidsfruktsväxter som nyttjas i *Praticulturen*.

Alla växter i denna elass äro tjenliga höslag för Creaturen; särskilt wil man dock anmärka 1:o dem, hvilka ej allenast af de Romare och andra äldre folkslag, utan ock sedermera af Italianare och Engelsmän blifwit cultiverade, såsom de dråpeligaste växter i ångskottselen. 2:o Dem hvilka i Ryssland framför andra länder i synnerhet, finnes til utmärkt öfverflöd. Ibland de förra räknas wi.

Trifolium Pratense purpureum, Hollendarens Treffle.

Hedysarum Onobrychis, saint foïn;

Medicago Sativa, Luzerne;

Medicago Falcata, Swendst höfrö.

Lathyrus Heterophyllus, Wäst. Göta Höfrö.

Vicia Biennis och *Astragalus Uliginosus*, Rost höfrö; at hvilka den förra ofta framväxer, til flera åtnars längd.

Förutan dessa twänne nyssnämde höslag, så förtjena af Nyssa Sibiriska höslag följande all upmärksamhet, såsom:

<i>Orobus Lathyroides</i> ,	<i>Astragalus Alopecuroides</i> ,
- - - <i>Luteus</i> ,	- - - <i>Pilosus</i> ,
- - - <i>Angustifolius</i> ,	- - - <i>Sulcatus</i> ,
- - - <i>Niger</i> ;	- - - <i>Tenuifolius</i> ,
<i>Lathyrus Pisiformis</i> ;	- - - <i>Galegiformis</i> ,
<i>Vicia Pisiformis</i> ;	- - - <i>Microphyllus</i> ,
<i>Eryum Monanthos</i> ,	- - - <i>Contortuplicatus</i> ,
<i>Cytiscus Hirsutus</i> ,	- - - <i>Syriacus</i> ,
- - - <i>Supinus</i> ;	- - - <i>Pfodes</i> ,
- - - <i>Austriacus</i> ,	- - - <i>Uralensis</i> ,

Hedysarum <i>Albagi</i> ;	Astragalus <i>Grandiflorus</i> ,
Phaca <i>Alpina</i> ,	- - - <i>Tragacantoides</i> ,
- - <i>Siberica</i> ;	Trigonella <i>Ruthenica</i> ,
Trifolium <i>Lupinaster</i> ,	- - - - <i>Platycarpus</i> .

Anmärkn. 1. At i Fortbet utmärka dessa höslags Species, har man härvid nyttjat nomina Trivialia, af Herr v. LINNES Spec. Plant.

Anmärkn. 2. Alla dessa nyss urre knade höslag, fordra ej så aldeles fet jord, utan kunna och bringas til fullkomlig växt på magrare ställen. För hwilken orsak skall, de och med ringa möda i Finland kunde cultiveras: och skulle det fullkomligen löna mödan, emedan de intet allenast til en del äro mera födande än våra warliga höslag; utan förslå de och mycket mera, samt öka bestaps fodret, hwilket deras längd förorsakar. Utlänningarne, som på allt sätt lagt sig på hushållningen, de weta sanneligen hwarit dessa duga: därföre hafwa de äfwen varit månne, om deras uspridande i landet.

Femte Afdelningen.

Om

Stidsfrukts-wäxter som nyttjas i *Horticulturen*.

Ibland dessa kunna med största fog räknas:

Spartium <i>Scoparium</i> ,	☆ Erythrina <i>Corallodendrum</i> ;
- - - <i>Monospermum</i> ;	☆ Crotalaria <i>Verucosa</i> ;
Robinia <i>Caragana</i> ,	Ononis <i>Spinosa</i> ;
- - - <i>Frutescens</i> ,	- Ulex <i>Europæus</i> ;
- - - <i>Pygmea</i> ;	☆ Ebenus <i>Cretica</i> ;
Colutea <i>Arborefcens</i> ;	Coronilla <i>Emerus</i> ;
☆ Aspalatus <i>Ebenus</i> ;	☆ Cytiscus <i>Cajan</i> ;

An

Anmärkn. 1. Alla dessa äro små frutices, undantagan de Robinia Caragana, som ock til et tråds steket, kan nybringas. Af dessa komma äfwen många delen jort i Nord:sta Climater, och brukas de til prudsamma större eller mindre slags häckar. De som med ☆ finnes umärkta, äro trådbuskar, som hos oss måste skötas i drishus. Trådet af Aspalatus Ebenus, hämtas ifrån södra delen af America, och säljes under namn af Ebenholz i England, hwarest det äfwen mycket nyttjas, för sin hårdhet och fasthet, til allahanda instrumenter och slödder; det är olive färgat til utseende, och således intet äkta Ebenholz som är svart, och sås af Ebenus Cretica, hwaråft den til myckenhet växer.

Frön af alla dessa wårter, äro i synnerhet tjenliga för duflwor och små faset. På Caribiska väarna, leswa folket allenast af de frön, som sås af Cytiscus Cajan: de baka dels bröd af dem allena, dels ock blandas deruti rågot mjöl, som är tillredt af Jatropha Mamibot, hwilken som eljest i sig sielf är förgiftig, igenom tilredning gifwer dock godt bröd.

Fumaria Spectabilis,	☆ Polygala Sangvineae,
- - - Semper virens;	☆ Phaca Baetica;
☆ Anthyllis Barba Jovis	Lathyrus Sativa,
Lupinus Albus,	- - - Odoratus,
- - - Luteus,	- - - Tingitamus,
- - - Varius;	- - - Tuberosus,
☆ Glycine Subterranea,	☆ Medicago Arborea,
☆ - - - Apios;	- - - Lupulina,
Scorpiurus Sulcata,	☆ Cicer - - Grandiflorus,
Ornithopus Scorpioides	☆ Arachis Hypogea;
☆ Hedysarum Pulbellum.	

Anmärkn. 1. Någre af denna Örta: Class kunde ännu namngitwas, hwilka ej mindre för sin färging än ljuwta och angenäma luft och nytta i Horticulturen pågå cultiveras: men nu fårbigås de, för kortheten skull. Af dessa frambringar Lathy-

Lathyrus Tuberosus, icke allenast wakra röda blommor, utan ock igenom sina många rötter, som kallas Jordmös, en mycket angenäm spis. I Surinam och Brasilien cultiverar folk *Glycine Subterranea*, såsom wi våra ärtor; rötterna äter af Apios brukas i Wirginien, dels såsom Grotstakar, dels tilredes ock af dem mjöl och bröd.

Söglärde Herr Candidat!

St ifrån spådastr ungdomen har jag fäddt den lyckan at sågna mig af Herr Candidatens spunerliga ynnest och förtroliga wänskap, därför, då jag nu ser Herr Candidaten utgifwa och förhwara sit andra Lärdoms-prof, kan min hjerteliga glädje däröfwer, innom mig ej förbergas. At ansdra något, som kunde tjena Herr Candidaten til wälförtjent Lofoord, medgifwer hwarken min förmåga, ej eller sielfwa saken som ligger allom Solklart för ögonen. Min önskan är allenast, det Allmagten wil le låta Herr Candidaten med et förnögdtt sinne och god hälsa, bära den Lager-Krans, hwarmed Pallas innan fort skal fröna Hans hjesa; då jag ock framgent hoppas i Herr Candidaten äga en

Sögälskad

Landsman och Wän
CARL AND. ÅKERSTEDT.